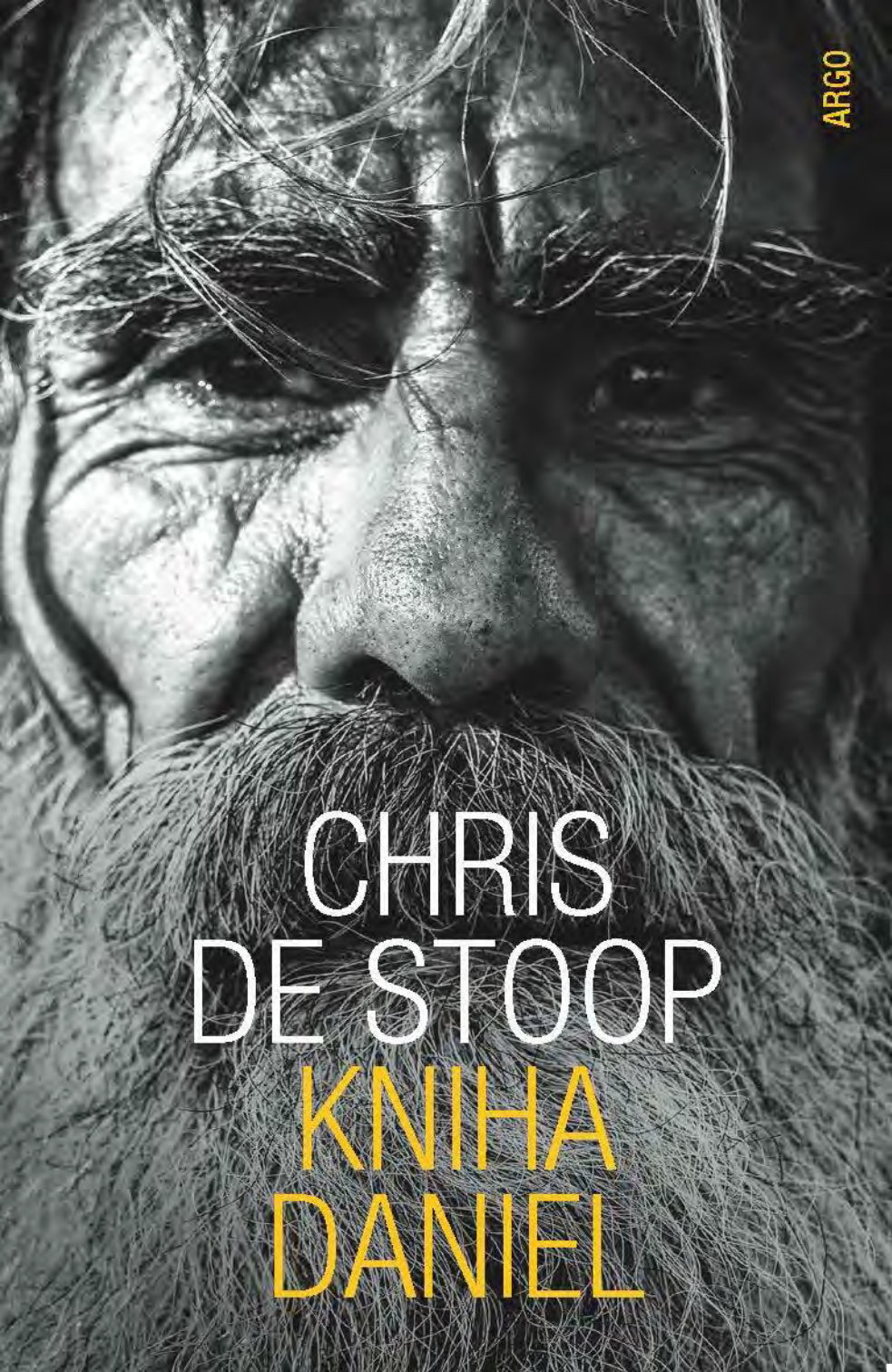

ARGO

CHRIS
DE STOOP
KNIHA
DANIEL

KNIHA DANIEL

CHRIS
DE STOOP
KNIHA
DANIEL

PŘELOŽILA
VERONIKA TER HARMSEL HAVLÍKOVÁ

ARGO

Jména většiny mladíků byla na jejich žádost změněna.

Překlad této knihy podpořil Vlámský literární fond
(flandersliterature.be)

Czech edition © Argo, 2025

Copyright: © 2020 by Chris de Stoop

Originally published by De Bezige Bij, Amsterdam

Translation © Veronika ter Harmsel Havlíková, 2025

ISBN 978-80-257-4683-7 (váz.)

ISBN 978-80-257-4761-2 (e-kniha)

Radost je být skrytý a neštěstí nebýt nalezen.

D. W. Winnicott

*Král tedy poručil,
aby přivedli Daniela a vhodili ho do jámy, v níž byli lvi.*

Daniel 6:17

1

PROLOG

Bylo po půlnoci. Vzdalovali se od vesnice, přešli přes viadukt a dorazili do ulice, kam měli namířeno. Nalevo od trojcestí stála hrstka dělnických domků, schoulených podél písčité cesty v polích, ale v tuto hodinu už venku nikdo nebyl. Napravo před nimi se zjevil impozantní čtvercový dvorec mého strýce Daniela.

Bez hnutí na něj hleděli, napumpovaní adrenalinem. Samozřejmě, na loupežnou výpravu se nechodí každý den.

Plížili se ke statku. Rachid vytáhl nůž a přeřízl jím provaz, jímž byla zabezpečená vrata. Visel na nich ještě řetěz, který uvolnil, aby mohli projít oba dva. Dívali se do ztemnělého dvora. Na všechny ty staré krámy, stroje a nářadí.

Ostražitě vkročili do světa, který nikdy předtím neviděli, minuli starobylý obrazeč sena za vraty, přešli zablácený dvůr, mířili dozadu. Vedle trakaře stály opřené vidle a lopata.

Potichu otevřeli dveře. Ke svému zděšení za nimi spatřili čtyři krávy. Do nosu je udeřil čpavý pach hnoje a krmiva.

Náčež dobytek začal hlasitě bučet.

Když se vzpamatovali z úleku, zahlédli na druhé straně gruntu slabý svit lampy. Tam jistě starý sedlák bydlí.

„Podej mi tu tyč,“ nakázal Rachid.

„Proč?“ nechápal Ahmed.

„Abych ho zahnal, až po nás vyletí.“

Ahmed mu podal vidle.

Dívali se do jeho příbytku pootevřenými dveřmi. Stařec ležel na podlaze u kamen, hlavu opřenou o gauč, oči zavřené. Hlasitě dýchal. Zdálo se, že tvrdě spí.

Dveře zaskřípaly a zavrzaly, ale strýc Daniel se neprobudil. Vevnitř byl binec. Obdélníkový stůl uprostřed byl posetý talíři, přístroje, zbytky jídla, obaly, lahvemi. Loupající se stěny byly začouzené od kamen.

Na konferenčním stolku leželo cosi podivného. Těžký bakelitový telefon s číselníkem, mechanickým zvonkem a tlustou šňůrou, nepochybně starý mnoho desítek let, z doby, kdy telefonování nebylo samozřejmostí. V současnosti vycházela téměř každoročně nová verze iPhone. Změny teď přicházely rychleji než dřív, celé tohle selské stavení oproti tomu vyjadřovalo setrvalost a strnulost.

Také tu nebylo nic hodnotného k ukradení: žádný notebook, smartphone, dokonce ani televize. Jako by zdejší obyvatel odmítal pozorovat svět na obrazovce a hromadit světské statky. Tím budil dojem, že vše, co ostatní mají a dělají, je směšné. Tím pohoršoval.

Po podlaze ležel rozházený nákup, který si stařec přinesl ze supermarketu. Jako by mu taška vyklouzla z rukou. Ahmed zahlédl mimo jiné pytlík mražených hranolků a lahvová piva.

Bezhlesně se postavili k tělu spočívajícímu na podlaze u kamen. Pomačkaný, vousatý obličej Rachidovi připomněl dědečka, u něhož dlouho bděl, když umíral.

Pohled na starého člověka, jenž tam tak bezbranně leží, jeho vzrušení nezmírnil; ba naopak, ještě víc ho vydráždil.

Oběma rukama uchopil těžké vidle. Násadu zvedl nad hlavu, až za sebe. Podíval se stranou na svého bratrance.

Ahmed popadl iPhone a začal natáčet.

2

BIFTEK A RODENBACH

Jako každou sobotu se strýc Daniel toho večera vydal do supermarketu. Nakupovat směl chodit jen hodně pozdě, když tam už skoro žádní jiní zákazníci nebyli. Tak se tomu podřídil, ačkoli pak musel vycházet na ulici za tmy.

Zaměstnanci samoobsluhy věděli, co si o sobotách kupuje: centimetr tlustý biftek belgického modrobílého hovězího, pár čekankových puků, pytlík mražených hranolků, balíček sendvičů na neděli ráno a sem tam basu rodenbachu.

Strýc byl známý zjev, jenž v očích ostatních působil podivínsky, jako kdosi mimo čas, mimo společnost. Přes svých čtyřiaosmdesát let byl stále urostlý a čilý. Na klevety nedbal. Podle svých vlastních měřítek si vedl dobře. Každý den bral tak, jak je. Staral se o své, žil svůj život a na jeho konci hodlal zaniknout spolu se svým statkem.

Daniel Maroy byl můj „bohatý strýček“, po němž jsme měli zdědit čtvercový dvorec. Z jeho života pořádně znám jen jeho konec. V dětství jsem ho občas vídával na některém z četných pohřbů v naší velké sedlácké rodině. Matka mi trošinku závistivě vyprávěla o jeho klasickém čtvercovém dvorci

v plodném jílovitém Henegavsku. Jak kdysi na grunt chodívala a na dvoře ji ze všech stran obklopovala dokonale na sebe navazující stavení, všechna s toutéž sedlovou střechou s červenými taškami. Daniela skoro nikdo pořádně neznal, ale podle ní to byl slušný člověk, možná trochu nepořádný a nedůvěřivý, ovšem v jádru dobrák, který se celý život staral o rodinu a rodinný podnik. A který se pak najednou před vším a přede všemi uzavřel. Jeho příběh mě lákal i odrazoval. Ale vyprávět ho musím.

Bylo to brzy zjara, v polovině postní doby, koncem března 2014, abych byl přesný, když se strýc Daniel, poté co celý den strávil na gruntě a nakrmil krávy, v sobotu večer vydal do supermarketu, kolem šesté hodiny, v měkkém světle zapadajícího slunce. Krajina byla prázdná, opuštěná. Za jasného dne člověk občas v dálce zahlédl, jak se leskne voda ve Spierekanaalu, jenž protínal pole rovně jako šipka. Někdy bylo dokonce mezi holými stromy podél kanálu vidět gotické průčelí středověkého dvorce Tempelhoefe, dříve obývaného tetou Elise a nyní jejími potomky.

Lehce zvlněná krajina takhle vypadala odnepaměti. Avšak toho roku přišlo jaro nezvykle brzy. Po výjimečně mírné zimě beze sněhu naměřili v uplynulých týdnech vůbec nejteplejší březnové dny v historii. Zemědělci už začali hnojit, orat a sít. Magnolie překypovala květy. Seříznuté vrby už obrážely, ptáci hrabali ve křoví, zvířata vylézala z nor.

Tu a tam se v trávě objevil čerstvý krtinec nebo mělká chodbička. Jen v tomto ročním období bylo možné spatřit, jak tento podzemní razič občas vylézá ven a riskuje, že se stane kořistí dravců, lišek či koček.

Dny se teď budou rychle prodlužovat. A potom se topoly podél průplavu obalí listím, tráva poroste jako šílená a krajina se ukáže ve své nejkrásnější podobě. A pak budou moct jeho čtyři staré, modrobílé krávy po dlouhé zimě v zatuchlém chlévě konečně ven na pastvu.

Avšak počasí se náhle radikálně změnilo. Ochladilo se a rozpršelo. Ve vzduchu bylo cítit bouřku. Z jihozápadu dul silný vítr.

Danielovi to do supermarketu trvalo třičtvrtě hodiny, kdy šel dva kilometry pěšky do kopce, opíraje se po pravé straně o staré zrezivělé pánské kolo. Na ulici se vždycky choval dosti odměřeně. Ale jak zamlkle a nevrle se stavěl k sousedům, tak výřečný a halasný býval v samoobsluze. Někdy s nikým jiným celý týden nepromluvil.

Když odstavil kolo ve vchodové části, začínalo se již stmívat. V 18.48 projel s nákupním vozíkem kolem pokladen a vešel dovnitř. V supermarketu svítilo ostré světlo. Poslední zákazníci se spěšně mýjeli v rozjařené náladě sobotního večera.

Strýc Daniel měl ve zvyku se nejprve zastavit u stánku s ochutnávkami. Tam vypil jednu dvě, a občas dokonce i tři skleničky vína či likéru. Někdy si dal i kousek ovčího sýra či česnekové klobásy. Dával si načas. Užíval si to.

Většinu času však strávil v oddělení masa vzadu v supermarketu, kde si kupoval ten nejlepší biftek. I když tam kilo hovězího stálo mnohonásobek toho, co mu za ně vypláceli na statku.

Vždycky tam dlouho rozmlouval se zaměstnanci, oblečenými do bílé haleny a červené zástěry. Byl tam oblíbený, neboť jiní zákazníci na ně neměli čas, a když, tak jen málo, on naproti tomu měl času habaděj. Povídali si v místním francouz-

ském dialektu, který Daniel sem tam prošpikoval vlámskými slovíčky. Jeho silný, vzdorovitý hlas bylo slyšet přes regály po celé samoobsluze. Mluvil o počasí, které zpřeházelo roční období, o statku, jenž byl pýchou jeho otce, o kravách, které už cítí trávu a tahají za řetězy.

Někdy si mluvil sám pro sebe, jako to dělávají staří lidé žijící o samotě.

Téma, které mu velmi leželo na srdci, byla mládež, již viděl potulovat se kolem svého statku. Nedávno se mu dokonce vloupali do domu, zatímco byl v supermarketu. Očividně znali jeho denní rytmus. Po telefonu policii řekl, že mu „loupežníci“ prošmejdili dvorec, ale policisté se tam ani nezajeli podívat. Téměř žádné cennosti nevlastnil, kromě peněží hotovosti, poněvadž bankám nedůvěřoval. Vždycky měl v kapse paklík bankovek, který v samoobsluze veřejně ukazoval. Proč to proboha dělá, říkali si zaměstnanci. Jako by chtěl pokoušet osud.

„Buďte opatrný, Danieli,“ říkali mu. „Používejte platební kartu.“

On se tomu pohrdlivě smál. Potřásal plnovousem.

„Kdo chce moje peníze, bude mít nejdřív co do činění se mnou,“ zněla jeho obvyklá odpověď. „Jen přes mou mrtvolu.“

Další výrok, který měl neustále na jazyku, pokud šlo o onu omladinu, zněl stručně a jasně: „Gauneři a grázlové to jsou.“

V oddělení masných výrobků pracoval učeň, s nímž si Daniel často povídal o mase a kravách. Rafael, devatenáctiletý chlapec z odborného učiliště v Moeskroenu, měl k řezničině vřelý vztah, ale špatně se učil. Když Daniel hovor uzavíral, říkal: „Dobrou mysl a pěkný víkend.“

Toho večera tlačil Daniel nákupní vozík k pokladně, tam vytáhl balíček peněz a několika zmačkanými bankovkami zaplatil. Pak mu ještě nějakou dobu trvalo, že nacpal drobné do igelitového sáčku a všechno schoval pod tlustý hnědý svrchník. Ruchu samoobsluhy nastavil záda a pomalu se šinul k východu. V 19.51 se přešoural přes velké parkoviště mezi automobily s rozsvícenými reflektory. Kolo, na jehož řídicích měl teď zavěšenou těžkou nákupní tašku, si opět vedl po pravé straně, mírně shrbený, vousy rozevláté. Byla čím dál tím větší tma. Na šedivém betonovém průčelí supermarketu se skvělo jméno a slogan obchodu: COLRUYT – MEILLEURS PRIX / NEJNIŽŠÍ CENY.

Daniel zatočil kolem Brasserie du Peuple a sázkové kanceláře Ladbrokes, kde bylo vždycky plno, do dlouhé Sint-Légerstraat a zamířil k domovu. V této pofrancouzštělé oblasti, kousek za jazykovou hranicí, to byla divná ulice, která se zde nacházela ještě na území města Moeskroenu, ale dále ústila do Sint-Léger, vísky pojmenované po svém patronovi svatém Leodegarovi, uctívaném jako ochránce před slepotou a posedlostí. Nahoře v ulici stály obchody a panské domy, dole řadové domky a firemní objekty.

Strýc Daniel scházel dolů. Nalevo minul Résidence Richelieu a Seniorie Ma Maison. Sám nechtěl do domova důchodců ani do bytu s pečovatelskou službou, za žádnou cenu ne. Byl to člověk, který chtěl zemřít na místě, kde se narodil. Jeho rodný statek pocházel z osmnáctého století a Danielova rodina ho vlastnila po tři generace. Ovšem žádný následovník teď už nečekal.

Napravo stálo bývalé řeznictví Segaert. Tady Daniel pokaždé několik minut postál, zrak upřený na dům. Bydlela tam Yvette, které kdysi dávno vyznal lásku. Měl své sny, ty se však ukázaly jako nesplnitelné. Se ženami neměl zkušenosti. Ale tohle místo mu zůstalo drahé. Stačilo mu tam chvílku pobýt. Yvette zůstala stejně jako on svobodná.

Minul několik velkolepých vil, které znal celý život. Ty dva kilometry by dokázal ujít i poslepu. O sto metrů dál prošel kolem prázdného, polorozbořeného nádraží. Z kolejí se teď stala šterková cesta. V jednom přístavku sídlila mateřská škola. Ještě o kousek dál stály staré dílny truhlářství Van-overtveldt. Na protější straně řada bílých, nízkých dělnických domků. Tam chodník končil a strýc musel pokračovat po silnici, kolem průmyslové zóny De Blauwe Brug až k semaforu u rychlostní silnice, která vedla přes sérii kruhových objezdů do Francie, vzdálené jen několik kilometrů.

Tady ho předjel Rafael, učeň, s nímž tak často rozmlouval v supermarketu. Jel na kole z práce domů. Rafael viděl křehkou postavu u křižovatky. Bicykl táhl starce z kopce. Před několika minutami dostal Rafael esemesku od Arna s Pascalem, dvou kamarádů, které znal odmalička.

„Viděls toho špinavýho starocha v Colruytu?“ zajímali se Arno s Pascalem.

„Jo,“ odpověděl Rafael.

Staroch mu říkali. Špinavej staroch.

Je třeba říct, že Daniel byl neupravený. Nosil stále stejné ošuntělé oblečení: dlouhý, nepromokavý svrchník s přezkami na ramenou, černé plátěné kalhoty, které mu plandaly kolem nohou, promáčkly plstěný klobouk. Hlavu měl na temeni